

DRAMMEN
KOMMUNE

KOMPETANSETEAM LEVEKÅR ÅRSRAPPORT 2018

INNHOOLD

1	UTVIKLING AV TEAMET	5
	1.1. MANDAT	6
2	NØKKELTALL	7
	2.1. ØKNING I ANTALL HENVENDELSER	7
	2.2. OPPFØLGING FRA KOMPETANSETEAM LEVEKÅR	8
	2.3. HVEM TAR KONTAKT MED KOMPETANSETEAM LEVEKÅR?	11
3	HVA HANDLER HENVENDELSENE OM?	14
	3.1. HVILKE UTFORDRINGER HAR FAMILIENE?	14
	3.2. HVA HAR TJENESTENE BEHOV FOR VEILEDNING PÅ?	17
	3.3. CASE	18
4	KOMPETANSEHEVING	20
	4.1. EKSEMPLER PÅ KOMPETANSEHEVINGSTILTAK I 2018:	20
	4.2. SÆRLIGE SATSNINGSOMRÅDER:	21
5	ANNET ARBEID PÅ SYSTEMNIVÅ	22
6	SAMARBEIDSPARTNERE	23
7	VEIEN VIDERE	24
	7.1. SATSNINGSOMRÅDER FOR 2019	25

UTVIKLING AV TEAMET

I 2009 ble prosjektet «SIMBA- Sammen i innsatsen mot barnefattigdom i Drammen kommune», iverksatt. Fokus var å styrke samarbeidet mellom sosialtjenesten og barneverntjenesten, samt å arbeide direkte med et utvalg familier i målgruppen. Arbeidet i familiene hadde både et foreldre-perspektiv og et barneperspektiv: gjennom å styrke foreldrenes økonomiske, sosiale og kulturelle posisjon kunne man også øke sjansen for at barna ble løftet ut av fattigdom. Oppmerksomhet på barna og deres særskilte livssituasjon her og nå ble også viet stor oppmerksomhet¹.

Levekårsteamet ble implementert i ordinær drift 01.01.2013 som en videreføring av prosjekt SIMBA. Teamet skulle fortsatt arbeide operativt i samhandling med utsatte barnefamilier, men i tillegg ha en rolle som kunnskaps- og erfaringsformidlere overfor kolleger i virksomhetene NAV og Senter for oppvekst. Begge virksomheter forpliktet seg til å avsette øremerkede ressurser, minimum 1,5 årsverk hver.

01.01.2018 dreide Levekårsteamet retning og ble til Kompetanseteam Levekår. Bakgrunnen for dreiningen var teamets erfaring som viste at det var et behov for å styrke arbeidet på systemnivå, blant annet gjennom veiledning av ansatte, systematisk kompetanseheving i virksomhetene og utvikling av gode rutiner. I tråd med utviklingen av teamet har vi i 2018 revidert teamets mandat.

Teamets primære oppgave er å gi råd og veiledning til tjenesteapparatet. Teamet tilbyr fremdeles oppfølging i enkeltsaker i form av bistand i samtaler med familier, hjemmebesøk, tverretattlig koordinering og miljøarbeider som kan følge opp familien midlertidig. Fokus på teamets oppgaver på systemnivå har også blitt styrket i 2018, med økt vekt på kompetanseheving og kunnskapsdeling.

Med dreiningen til Kompetanseteam Levekår har teamet blitt et kompetanseteam for hele Drammen kommune. Tidligere har målgruppen for Levekårsteamet kun vært ansatte på NAV og Senter for oppvekst, samt levekårsutsatte familier.

¹ – <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/filer/2173.pdf>

I 2018 har deltakelsen i Kompetanseteam Levekår vært:

VIRKSOMHET	STILLINGSANDEL
NAV	2 årsverk (koordinator)
Senter for oppvekst	1,5 årsverk (1 årsverk koordinator, 0,5 årsverk miljøarbeider)

Samtlige medlemmer i teamet har erfaring fra arbeid med barn og unge. Medlemmene har blant annet erfaring fra barneverntjenesten, barnehagesektoren, voldsforebygging og lang erfaring fra arbeid med utsatte familier.

1.1. MANDAT

Kompetanseteam Levekår sitt arbeid tar utgangspunkt i mandatet hvor de viktigste oppgavene er:

Bistand i enkeltsaker:

- Råd og veiledning til tjenesteapparatet i enkeltsaker
- Bistand til kolleger i brukermøter
- Koordinering av tjenester til familier
- Hjemmebesøk og samtaler med familier
- Midlertidig oppfølging fra miljøarbeider

Oppgaver på systemnivå:

- Bidra til kompetanseheving internt i egne virksomheter og i Drammen kommune for øvrig
- Bidra til å forbedre rammer og rutiner, for å sikre en helhetlig og samordnet innsats
- Bidra med innspill til det forebyggende arbeidet i kommunen, herunder gi innspill til kommunens strategier og planer
- Dokumentere erfaringer og bidra til kunnskapsutvikling gjennom teamets årsrapport

Se vedlegg for Kompetanseteam Levekår sitt mandat.

2

NØKKELTALL

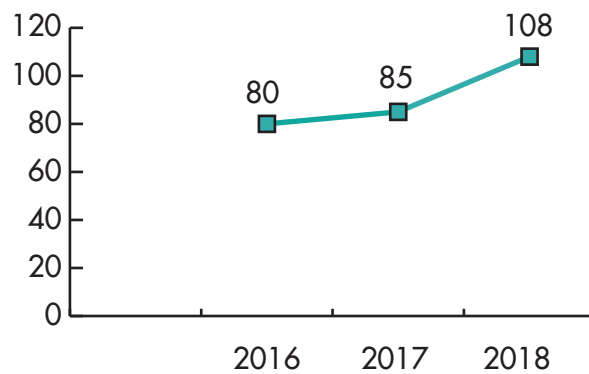
2.1. ØKNING I ANTALL HENVENDELSER

Kompetanseteam Levekår har i 2018 blitt kontaktet i 108 enkeltsaker (mot 80 saker i hele 2016 og 85 i 2017). Det har vært en økning i antall henvendelser til teamet på 27 prosent fra 2017. Økningen i antall saker kan indikere at ansatte på NAV og Senter for oppvekst fremdeles opplever teamets tilbud som nyttig etter teamets endrede arbeidsform. Teamet håndterer sakene fortløpende, og har ikke hatt venteliste i 2018.

Tabell 1 Antall saker

2016	2017	2018
80	85	108

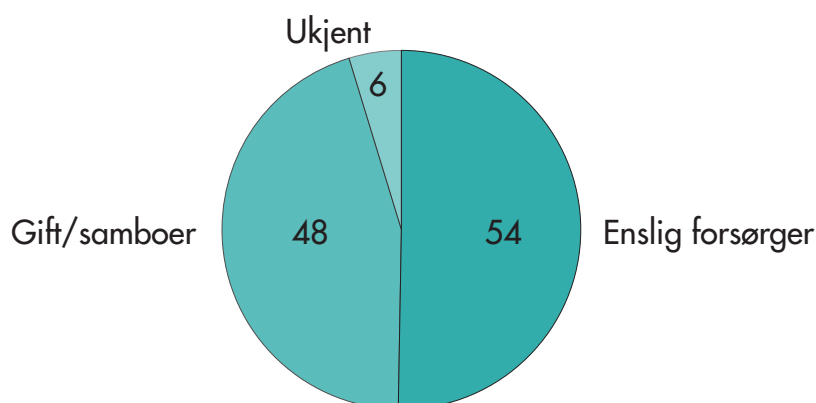
Figur 1 Antall saker 2016-2018

Tabell 2 Antall barn

BARN	ANTALL
Antall barn 0–18 år	248
Antall ungdommer 18–23 år	41

Tabell 2 viser oversikt over antall barn og ungdommer i familiene teamet har bistått. De 108 enkeltsakene (familiene) inkluderer til sammen 248 barn (0–18 år) og 41 ungdommer (18–23 år). 15 av familiene har 4 eller flere barn.

Figur 2 Husholdningstype

Figur 2 viser oversikt over hvor mange av familiene teamet har vært i kontakt med som består av enslige forsørgere. Vi vet at statistisk sett har enslige forsørgere, særlige kvinner, større risiko for lavinntekt².

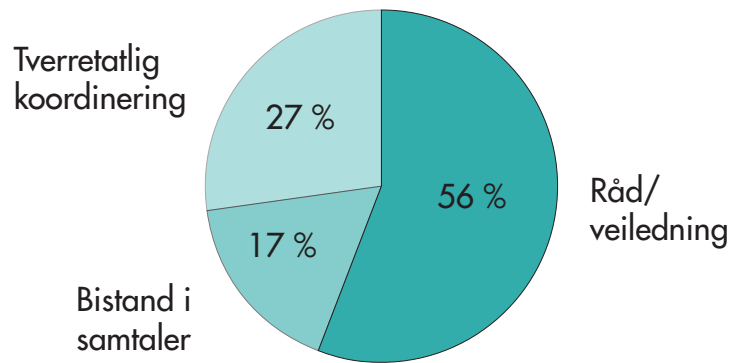
2.2. OPPFØLGING FRA KOMPETANSETEAM LEVEKÅR

Tabell 3: Antall henvendelser fordelt på type oppfølging fra teamet

TYPE BISTAND	ANTALL	PROSENT
Råd/veiledning til tjenesteapparatet	61	56
Bistand til kolleger i samtaler med familier	18	17
Tverretatlig koordinering	29	27
Totalt antall saker	108	100

² – [https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/#/0602/omfang-etter-husholdningstype#barn-i-husholdninger-med-lavinntekt-med-enslig-forsorger\(2016\)](https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/#/0602/omfang-etter-husholdningstype#barn-i-husholdninger-med-lavinntekt-med-enslig-forsorger(2016))

Figur 3. Antall henvendelser fordelt på type oppfølging fra teamet

RÅD OG VEILEDNING

Tabell 3 viser oversikt over hvilken bistand teamet har gitt i de sakene hvor teamet har blitt kontaktet. I 56 prosent av sakene (61 enkeltsaker) har teamet kun gitt råd og veiledning til tjenesteapparatet uten ytterligere oppfølging av familien. Andelen saker hvor teamet kun har gitt råd og veiledning til tjenesteapparatet har økt fra 28 prosent i 2016 og 48 prosent i 2017. Økningen henger sammen med teamets utvikling til å bli et kompetanseteam, hvor teamet i større grad bidrar med beslutningsstøtte for ansatte, heller enn å overta oppfølgingen av saken. Råd og veiledning til ansatte kan for eksempel være veiledning om kontakt med andre tjenester (for eksempel bekymringsmelding til barneverntjenesten, kontakt med bolig tjenesten, kontakt med veileder på NAV), aktivitetstilbud i kommune/frivillighet og rettigheter til ulike ytelser. Se 3.2. for mer informasjon om hva tjenestene har behov for veiledning på.

OPPFØLGING

I de øvrige sakene (44 prosent) har Kompetanseteam Levekår hatt en mer operativ rolle, hvor teamet har jobbet direkte med familiene i samarbeid med ansatte i tjenesteapparatet som har oppfølging av familien. Oppfølging av familier skjer alltid etter samtykke fra familiene selv.

Oppfølgingen kan innebære:

- Bistand i samtale med familiene
- Hjemmebesøk
- Tverretatlig koordinering
- Miljøarbeider

Hvilken type hjelp og hvor omfattende bistanden fra teamet er i den enkelte sak vurderes etter følgende kriterier:

- Familien må ha et ønske om, og motivasjon for å ta imot hjelp
- Hvorvidt og i hvilken grad familien allerede får oppfølging fra relevante tjenester, eventuelt frivillige organisasjoner
- Behov for tverretatlig koordinering
- Behov for praktisk bistand, for eksempel til å finne ny egnet bolig, fylle ut søknader, boveiledning, sette opp budsjett mm.

BISTAND I SAMTALE

Etter å ha drøftet en sak med ansatt i tjenesteapparatet, kan Kompetanseteam Levekår i tillegg bistå i en samtale med familien. Her kan teamet gi familien direkte råd og veiledning om ulike tilbud og tjenester i kommunen, samt opplyse om tilbud fra frivillig sektor. Et annet tema i samtaler med familier er foreldrenes opplevelse av hvordan familiens situasjon påvirker barna. Teamet kartlegger familiens styrker og utfordringer på ulike livsområder, og vurderer sammen med familien om andre tjenester bør kobles på og veien videre for best helhetlig oppfølging. I 17 prosent av sakene i 2018 bisto Kompetanseteam Levekår ansatte i samtaler med familien, uten ytterligere oppfølging av familien.

Kompetanseteam Levekår har også samtaler med barn og ungdom i familien om hvordan de opplever familiens situasjon. Teamet kan planlegge hjemmebesøk når barna er tilstede. Tema i samtale med barna kan være deres opplevelse av familiens situasjon. Spørsmål og informasjon tilpasses alltid barnets alder. Videre kan teamet se på muligheter sammen med barna, for eksempel når det gjelder deltakelse i fritidsaktiviteter, og andre muligheter for å delta i et sosialt fellesskap. Teamet kartlegger også om barnet og/eller familien har behov for annen hjelp, som for eksempel helsehjelp eller foreldreveiledning.

TVERRETATLIG KOORDINERING

Mange av familiene teamet møter har utfordringer på flere livsområder, og har behov for hjelp fra ulike deler av tjenesteapparatet. En viktig del av teamets jobb er å bistå familiene og/eller ansatte i tjenesteapparatet å koordinere nødvendige tjenester rundt familien. Den tverretatlige koordineringen innebærer at teamet etablerer kontakt med andre tjenester, som for eksempel barneverntjenesten, NAV, bolig tjenesten, Introduksjonssenteret og fastlege. I mange tilfeller bistår teamet familiene med å søke om diverse tjenester, som gratis barnehageplass, SFO (Skolefritidsordningen)/AKS (Aktivitetsskolen) og støttekontakt. I de fleste sakene organiserer teamet tverretatlige samarbeidsmøter med instanser som familien er i kontakt med. Tverretatlig koordinering har inngått i arbeidet i majoriteten av sakene hvor teamet har bistått utover kun råd og veiledning. I 27 prosent av det totale antallet henvendelser innebar tverretatlig koordinering.

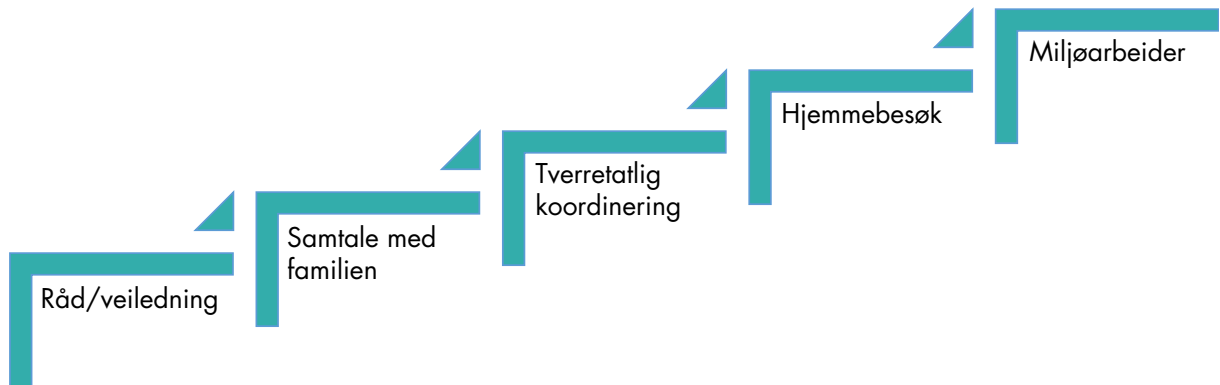
MILJØARBEIDER

I enkelte av sakene hvor teamet har bidratt med tverretatlig koordinering, har også miljøarbeider i teamet fulgt opp familien. I 10 prosent av det totale antall saker har familiene fått oppfølging av miljøarbeider over en periode (11 enkeltsaker). Oppfølgingen kan for eksempel bestå av hjelp til å gå på visning, boveiledning, støttesamtaler, hjelp til planlegging av ferie og fritid, utfylling av søknader og kontakt med andre tjenester. Miljøarbeider jobber ut fra et empowermentperspektiv, hvor familiene er aktive deltakere i egen prosess. Fokuset er på å mobilisere ressursene hos familiene og nettverket rundt. Oppfølgingen skal være kortvarig, med mål om at familiene skal bli selvhjulpne eller i stand til å navigere i og nyttiggjøre seg det ordinære hjelpeapparatet.

MODELL FOR OPPFØLGING

Oppfølgingen til teamet kan fremstilles som en trapp, hvor det neste trinnet bygger på og forutsetter det forrige. Råd og veiledning til ansatt i tjenesteapparatet er den minst omfattende innsatstypen, og gis i samtlige saker. I andre enden av trappen finner vi saker hvor miljøarbeider bistår familien. Disse sakene innebærer således samtlige innsatsformer (råd og veiledning til tjenesteapparatet, bistand i samtaler med familien, tverretattlig koordinering, hjemmebesøk og miljøarbeider).

Figur 4: Modell for oppfølging

2.3. HVEM TAR KONTAKT MED KOMPETANSETEAM LEVEKÅR?

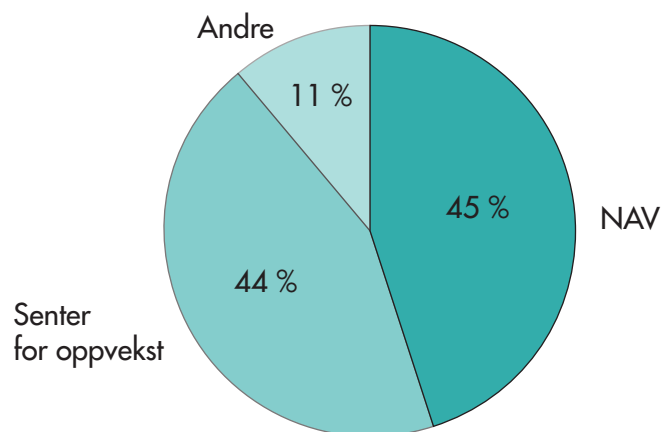
Teamet har mottatt omtrent like mange henvendelser fra NAV og Senter for oppvekst. 49 av henvendelsene kommer fra NAV (45 prosent), 47 av henvendelsene fra Senter for Oppvekst (44 prosent). 12 henvendelser kommer fra andre instanser (11 prosent).

De henvendelsene teamet mottar fra Senter for oppvekst gjelder familier som allerede er i kontakt med NAV. Dette gjenspeiler at målgruppen for teamets arbeid er lavinntektsfamilier. Henvendelser teamet får fra NAV kan ofte handle om en bekymring for barnas situasjon. I flere saker råder Kompetanseteam Levekår veiledere på NAV til å ta kontakt med barneverntjenesten, enten gjennom å sende bekymringsmelding eller å drøfte saken anonymt med barneverntjenesten for å få veiledning til videre håndtering av saken.

Tabell 4 Hvem tar kontakt med teamet?³

HVEM HENVENDTE SEG?	ANTALL
NAV	49
Barneverntjenesten	21
Familiehjelpen	12
Helsestasjon (inkl skolehelsetjenesten)	11
Migrateam	2
Oppvekstteamet	1
Personen selv	3
Introduksjonssenteret	1
Fastlege	2
Frivillige organisasjoner	3
Folkeuniversitetet	1
Rådgiver skole	1
Psykolog	1

Figur 5: Hvem tar kontakt med teamet?

3 – Fellet markert med grønt er Senter for oppvekst

3

HVA HANDLER HENVENDELSENE OM?

3.1. HVILKE UTFORDRINGER HAR FAMILIENE?

Kompetanseteam Levekår mottar henvendelser som omhandler familier med sammensatte utfordringer:

BOLIG

- Problemstillinger som går igjen er utfordringer med bolig. Noen av familiene teamet kommer i kontakt med har opparbeidet seg gjeld som følge av manglende husleiebetaling. Dette kan få alvorlige konsekvenser for familiene, som kan risikere å miste boligforholdet. I tillegg til ustabilitet når det gjelder bolig, kan dette også medføre at barna må bytte skolekrets. Vi ser ofte at ustabil betaling av husleie eller manglende betaling også fører til et utfordrende samarbeid med huseier.
- Noen av familiene teamet er i kontakt med ønsker å leie kommunal bolig, fordi de ikke klarer å skaffe bolig på det private leiemarkedet på egen hånd. Enkelte av disse familiene har mange barn, som gjør at de ikke klarer å finne en egnet bolig til en pris som de klarer å håndtere. For noen av familiene så er det psykiske og/eller fysiske helseutfordringer som gjør at de ikke er i stand til å finne en bolig på egenhånd.
- Enkelte av familiene Kompetanseteam Levekår bistår bor allerede i en kommunal bolig når teamet kommer i kontakt med familien. Enkelte av disse familiene ønsker å bytte til en større kommunal bolig, eller en kommunal bolig med en annen beliggenhet.
- Kompetanseteam Levekår erfarer at en del har urealistiske forventninger til kommunale boliger. Flere uttrykker at de ønsker å leie kommunal bolig fordi de tenker at det er stabilt og trygt, men kjenner ikke til at kommunal bolig er en midlertidig bolig, hvor familien i utgangspunktet kan bo i inntil 3 år. Samtidig kan det være ventetid på en egnet bolig, selv om familien har fått tilsagn på kommunal bolig. Det forventes at familien fortsetter å søke på det private markedet selv om det er levert inn en søknad eller gitt tilsagn om kommunal bolig.
- Kompetanseteam Levekår erfarer at det er vanskelig å bli økonomisk selvhjulpen med kommunal bolig, ettersom husleien ved kommunale boliger er høy i Drammen kommune.

- Flere av familiene teamet kommer i kontakt med bor svært trangt, men har utfordringer med å skaffe en større bolig til en leiepris som er mulig å håndtere økonomisk. Dette gjelder særlig familier med mange barn.
- Mange av familiene teamet bistår har bruk for enkel boveiledning (for eksempel kunnskap om behovet for å lufte ut regelmessig for å unngå sopp eller hvordan elektriske varmeapparater fungerer).
- En av kjerneoppgavene til miljøarbeider i Kompetanseteam Levekår er å bistå familiene med å bedre bosituasjonen. Dette kan for eksempel innebære praktisk bistand til søk på Finn.no etter aktuelle boliger sammen med familien, samt deltakelse på visninger. I flere tilfeller bistår teamet familiene med søknad om kommunal bolig, eller annet samarbeid med bolig tjenesten.

ØKONOMI

- Mange av familiene teamet kommer i kontakt med har disponeringsutfordringer og liten oversikt over egen økonomi. En del har opparbeidet seg gjeld i form av inkasso, forbrukslån og privat lån som de ikke klarer å betale eller håndtere. Flere av familiene teamet kommer i kontakt med uttrykker at de ikke vet hva de skal gjøre med gjelden. Det å få oversikt over egen økonomi kan være utfordrende når inntektene, for eksempel utbetaling av bostøtte, barnetrygd, overgangstønad, bidrag og sosialhjelp, kommer inn på ulike datoer i løpet av en måned.
- Teamet har et stort fokus på målet om arbeid og/eller arbeidsrettet aktivitet og plikten til å samarbeide med NAV dersom man mottar ytelser fra NAV, allerede fra oppstart av samarbeidet med familiene. Dette fordi veien til økonomisk selvhjelpenhet, for mange, kan være inntektsgivende arbeid.

HELSE

- Felles for mange av familiene er psykiske og fysiske helseutfordringer. Mens noen har lettere psykiske helseplager, har andre tyngre psykiske lidelser. Mange står derfor utenfor arbeidslivet, og er avhengig av sosialhjelp. En stor del er under avklaring for å vurdere arbeidsevne og mottar ytelser fra NAV.

HUSHOLDNINGSTYPE

- Over halvparten av familiene teamet er i kontakt med består av enslige forsørgere. Vi vet at statistisk sett har enslige forsørgere, særlig kvinner, større risiko for lavinntekt. Flere av familiene teamet er i kontakt med består av barnerike familier (15 familier har 4 eller flere barn).

BARNES DELTAKELSE I FRITIDSAKTIVITETER

- Mange av barna i familiene teamet er i kontakt med deltar ikke i fritidsaktiviteter. Kompetanseteam Levekår erfarer at det er flere og sammensatte barrierer for deltakelse i aktiviteter. Foruten økonomi, kan det handle om transport og andre praktiske ting som hindrer deltakelse. For noen av familiene kan manglende deltakelse handle om mangel på informasjon om rimelige eller gratis tilbud. For andre familier kan det handle om at de prioriterer oppfølging av barna på andre områder, som skole.

SPRÅK OG LITEN KJENNSKAP TIL HJELPEAPPARATET

- De fleste familiene Kompetanseteam Levekår bistår har minoritetsbakgrunn. En del har språkutfordringer og liten kjennskap til hjelpeapparatet som gjør at det er vanskelig å forstå og følge opp vedtak og krav som stilles fra det offentlige hjelpeapparatet.
- Noen få har manglende oppholdstillatelse, som setter sterke begrensninger for deres rettigheter i Norge.

BEHOV FOR HJELP FRA FLERE INSTANSER

- Mange av familiene teamet møter har gått mange runder i hjelpeapparatet og må forholde seg til en rekke hjelpere i ulike instanser. Disse familiene har et stort behov for sømløse og velkoordinerte tjenester. Teamet erfarer at de aller fleste foreldre prioriterer barnas behov svært høyt. Det er imidlertid vanskelig å ta imot foreldreveiledning når de basale behovene som trygg bolig, mat og varme klær ikke er dekket. Vi ser at for mange er jobben for å bli selvhjulpen krevende, og at enkelte av familiene vil ha behov for oppfølging fra et velkoordinert hjelpeapparat i mange år. Kompetanseteam Levekår er opptatt av at teamet kan bistå familiene i en avgrenset periode, inntil relevant hjelpeapparat er koblet på. Teamet skal ikke dekke over behov og rettigheter som familiene kan ha fra det ordinære hjelpeapparatet.

3.2. HVA HAR TJENESTENE BEHOV FOR VEILEDNING PÅ?

I om lag halvparten av henvendelsene Kompetanseteam mottar (56 prosent) gir teamet råd og veiledning til tjenesteapparatet uten ytterligere oppfølging av saken. Teamet erfarer at mange som tar kontakt har behov for veiledning når det gjelder:

TVERRETATLIG SAMHANDLING

- I samtlige saker Kompetanseteam Levekår blir kontaktet er det behov for tverretattlig samhandling for å gi god, helhetlig og samtidig hjelp til utsatte familier. Når vi veileder i enkeltsaker har Kompetanseteam Levekår fokus på å fremsnakke andre tjenester og skape forståelse for ulike etaters ansvarsområde og virkemidler. Vi erfarer at det fremdeles er et behov for å skape forståelse for hvordan både NAV og Senter for oppvekst (særlig barneverntjenesten) jobber, samt viktigheten av samarbeid i enkeltsaker. I mange saker gir vi råd om hvilke instanser som bør involveres, for eksempel NAV, barneverntjenesten eller bolig-tjenesten. Erfaringene viser at ikke alle er kjent med gode forebyggende lavterskeltilbud i kommunen, som for eksempel Oppvekstteamet og Familiehjelpen.

KARTLEGGING MED BARNE-, FAMILIE- OG LEVEKÅRSPERSPEKTIV

- Teamet bistår ansatte i tjenesteapparatet med å kartlegge familiens utfordringer og styrker, samt vurdere hva som kan være god hjelp til familien. Fokuset er på samtlige familiemedlemmer og på ulike livsområder (som arbeid, bolig, økonomi, helse, skole, barnehage, fritid, nettverk mm). Teamet har et spesielt blikk på barnas situasjon, både med tanke på deltakelse i aktivitet, barnehage/skole, nettverk, helse og omsorgssituasjon. Brukermedvirkning er svært viktig for at familiene opplever seg som sjef i eget liv.

YTELSER, RETTIGHETER OG REGELVERK

- Mange som henvender seg til teamet ønsker råd om hvilke ytelser og rettigheter familien har. Dette gjelder både generell veiledning om ulike ordninger, vilkår og regelverk, samt konkret i den enkelte sak dersom man har samtykke fra familien.

SYSTEMKUNNSKAP

- En del som tar kontakt har også behov for generell informasjon om NAV eller barneverntjenesten, som for eksempel organisering og saksgang, eller informasjon om NAVs digitale verktøy og kanaler.

TILBUD FRA FRIVILLIG SEKTOR

- Mange som henvender seg ønsker informasjon om tilbud i regi av frivilligheten, som for eksempel ferietilbud, nettverk og leksehjelp.

BEKYMRING RUNDT BARNA:

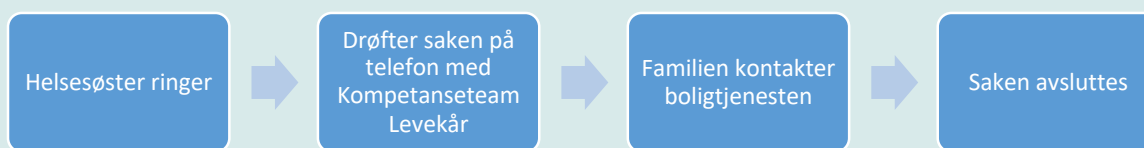
- En del som kontakter teamet har bekymringer rundt barnas situasjon, og drøfter hvorvidt de skal sende bekymringsmelding til barneverntjenesten og hvordan de kan snakke med foreldrene om bekymringene.

3.3. CASE

Henvendelser som kommer til Kompetanseteam Levekår får ulikt forløp og innebærer ulik type innsats fra teamet, avhengig av blant annet sakens kompleksitet og hvilke tjenester familien allerede mottar hjelp fra. Vi vil her gi to eksempler på caser for å illustrere hvordan teamet jobber:

CASE 1: FAMILIE MED 2 BARN I KOMMUNAL BOLIG

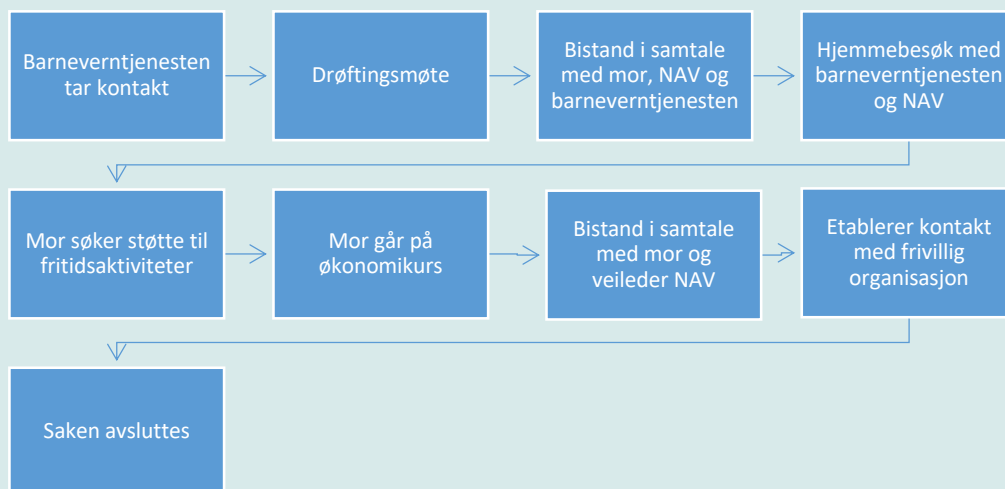
En helsesøster ringer til Kompetanseteam Levekår. Hun er bekymret for en familie med to små barn som bor i en kommunal bolig. Familien forteller at det er mye rus og bråk i bygningen, og helsesøster er bekymret for at boligen ikke er egnet for en familie med barn. Kompetanseteam Levekår veileder helsesøster til at familien bør ta kontakt med bolig tjenesten vedrørende et eventuelt bytte av kommunal bolig. Helsesøster blir oppfordret til å ta kontakt med teamet igjen ved behov.

CASE 2: ENSLIG MOR MED 3 BARN

Barneverntjenesten ringer til Kompetanseteam Levekår. De har fått samtykke fra mor til å ta kontakt med teamet. Henvendelsen gjelder en enslig mor med 3 barn, hvorav 1 barn er i barnehagealder og 2 av barna går på skolen. Barneverntjenesten beskriver dårlige boforhold. Mor har fått oppsigelse av huseier på grunn av manglende betaling og har opparbeidet seg gjeld som følge av manglende husleiebetaling. Barneverntjenesten vurderer at mor har utfordringer med å få oversikt over økonomien og disponere penger. Hun har kun en deltidsstilling, og mottar supplerende sosialhjelp. Barna deltar ikke i fritidsaktiviteter. Barneverntjenesten har nylig hjulpet mor å søke gratis barnehageplass for det yngste barnet.

- Kompetanseteam Levekår inviterer kontaktperson i barneverntjenesten til et drøftingsmøte. I drøftingsmøtet gjøres en grundigere kartlegging av familiens boforhold, økonomi (gjeld, disponeringsvansker) og barnas ønske om fritidsaktiviteter.
- Kontaktperson i barneverntjenesten inviterer mor til et møte, sammen med veileder på NAV og Kompetanseteam Levekår. Tema for møtet er om leieforholdet kan redde og mors rettigheter som enslig forsørger. Hvordan påvirker familiens økonomiske situasjon barna?
- Kontaktperson i barneverntjenesten og veileder på NAV drar på hjemmebesøk til mor, sammen med Kompetanseteam Levekår. Formålet med besøket er vurdering av boligen og veiledning av mor med hensyn til et eventuelt boligbytte.
- Mor søker støtte fra NAV til fritidsaktiviteter for barna i skolealder.
- Veileder på NAV melder mor på økonomikurs (iPluss i regi av Drammen kommune⁴)
- Veileder på NAV har samtale med mor, Kompetanseteam Levekår bistår i samtalen. Tema for møtet er hvordan øke mors muligheter for jobb med en høyere stillingsprosent.
- Kompetanseteam Levekår etablerer kontakt med en frivillig organisasjon for å styrke mors nettverk. Den frivillige organisasjonen tilbyr også leksehjelp til barna. Kompetanseteam Levekår avslutter saken når boligsituasjonen er avklart, og et samarbeid mellom mor, barneverntjenesten og veiledere på NAV er opprettet. Barna deltar nå på fritidsaktiviteter, mor har deltatt på økonomikurs og familien benytter tilbudet hos den frivillige organisasjonen.

4 – <https://www.drammen.kommune.no/sosiale-tjenester-og-bolig/sosiale-tjenester-og-bolig/sosiale-tjenester-i-nav-drammen/ekonomikurset-i-pluss/>

4

KOMPETANSE-
HEVING

Kompetanseteam Levekår jobber med å bygge kompetanse i tjenesteapparatet både gjennom veiledning til tjenesteapparatet i enkeltsaker, gjennom å holde foredrag/kurs og gjennom å invitere inn relevante tjenester til å holde innlegg på møter ved NAV og Senter for oppvekst.

4.1. EKSEMPLER PÅ KOMPETANSEHEVINGSTILTAK I 2018:

- Fra høsten 2018 holder teamet innlegg for alle nyansatte på NAV, som en del av den obligatoriske opplæringen for nyansatte.
- Fra høsten 2018 deltar teamet på alle fagverksteder på NAV, som er en arena hvor ansatte avdelingsvis kan drøfte saker.
- Teamet har holdt innlegg på kontormøte for NAV og informasjonsmøte på Senter for oppvekst om dreiningen til å bli Kompetanseteam og hvordan teamet jobber nå.
- Invitert eksterne innledere til kontormøter på NAV, for eksempel barneverntjenesten, Barnas stasjon og Familiehjelpen.
- Invitert eksterne innledere til informasjonsmøte på Senter for oppvekst, for eksempel bolig tjenesten.
- Opplæring i www.nav.no for samarbeidspartnere, slik at de blir rustet til å bistå familier i kontakten med NAV og eventuelt bistand med søknader.
- Innlegg for integrerings- og fattigdomsutvalget
- Innlegg på tverretattlig seminar i regi av integrerings- og fattigdomsutvalget
- Økonomikurs for innbyggere i samarbeid med Barnas Stasjon
- Økonomikurs for innbyggere i samarbeid med Frelsesarmeen
- Formidle aktuelle artikler og relevant informasjon til ansatte ved NAV og Senter for oppvekst
- Utarbeidelse av kartleggings spørsmål til samtale med familier (kartlegging av familiens levekår)
- Innlegg for ressursteam ved en ungdomsskole

4.2. SÆRLIGE SATSNINGSOMRÅDER:

«FRA MINUS TIL PLUSS»

Kompetanseteam Levekår har vært pådriver for at Drammen kommune fikk delta i det nasjonale prosjektet «Fra minus til pluss».⁵ Dette er et prosjekt hvor målet er å øke kompetansen i grunnleggende økonomisk veiledning for ansatte i kommunen og frivilligheten, slik at veiledning kan gis tidligst mulig og fra den instans som allerede er i kontakt med innbyggeren. Høsten 2017 ble det søkt om midler fra Fylkesmannen for å ansette en prosjektleder. Høsten 2018 ble det, med midler fra Fylkesmannen, ansatt en prosjektleder på NAV Drammen som skal drive prosjektet fremover og jobbe med implementering av opplegget i kommunen. Det ble holdt kurs for ansatte i kommunen høsten 2018, og kurs for innbyggere vil starte opp i 2019. Det har også vært opplæring av kursholdere som skal holde iPluss-kurs for byens innbyggere.⁶

BARNEPERSPEKTIVET I NAV

Sommeren 2017 startet Kompetanseteam Levekår arbeidet med å rette fokus på barneperspektivet i NAV Drammen. Det ble sendt ut en questback til alle ansatte med brukeroppfølgning hvor det ble kartlagt i hvilken grad veiledere kartla barne- og familiesituasjonen i kontakten med brukerne. Resultat av undersøkelsen viste at det var et behov for informasjon om hvilke muligheter familiene kunne benytte seg av i kommunen og frivilligheten. Det ble i undersøkelsen tydeliggjort at ansatte etterspurte kompetansehevende tiltak innen barne- og familieperspektivet. Et resultat ble derfor at det å løfte barne- og familieperspektivet skulle bli et fokusområde videre, og Kompetanseteam Levekår fikk mandat til å drive prosessen videre for alle ansatte på NAV Drammen. Den systematiske prosessen for kompetanseheving startet høsten 2017, og målet er å ha et løpende fokus på tematikken. Kompetanseteam Levekår har blant annet fokus på å gi informasjon på fellesmøter om andre tjenesters rolle og ansvar, samt aktivitets- og ferietilbud i regi av kommunale instanser og frivillige organisasjoner. I den konkrete saksveiledningen har teamets medlemmer fokus på barnas situasjon, og gir råd til veiledere om hvordan de kan snakke med sine brukere om en situasjon som påvirker hele familien. I enkelte saker veileder teamet også til kontakt med barneverntjenesten. Veiledere på NAV skal gi brukerne en helhetlig oppfølging, det er derfor nødvendig og en sterk føring at man skal kartlegge familiens situasjon og dermed også barnas situasjon. Hvordan barna påvirkes og hva de er i behov av er viktige aspekter ved den helhetlige oppfølgingen.

⁵ – <https://www.drammen.kommune.no/sosiale-tjenester-og-bolig/sosiale-tjenester-og-bolig/sosiale-tjenester-i-nav-drammen/okonomikurset-i-pluss/>

⁶ – Virksomheter som har deltatt på opplæring av kursholdere og som selv skal holde kurs er: NAV Drammen, NAV Nedre Eiker, Psykisk helse og rus, Barnas Stasjon, Forebyggende Uteteam (Ungdomstorget), Drammensregionens interkommunale krisesenter, Introduksjonssenteret.

5

ANNET ARBEID
PÅ SYSTEMNIVÅ

Teamets arbeid på systemnivå inkluderer blant annet kompetanseheving, forbedring av rammer og rutiner og innspill til det videre arbeidet på feltet, blant annet gjennom innspill til kommunale handlingsplaner og strategier.

Eksempler på innspill fra teamet i 2018:

- Innspill til Integrerings- og fattigdomsutvalget: Ett innspill om definisjon og måling av fattigdom, og ett innspill om Kompetanseteam Levekår og resultater fra arbeidet
- Workshop i forbindelse med handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Eksempler på bidrag til å forbedre rammer og rutiner for arbeidet:

- Samarbeid med Drammen Idrettsråd, Drammen kommune ved Vei, natur og idrett. Frelsesarmeen (ALLEMED koordinator), rektorer og Åssiden idrettslag om en modell for å dekke utgifter ved deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter for barn i lavinntektsfamilier (videreutvikling av kontingentfritakspiloten).
- Innspill til rutinehåndbøker på NAV (sosialtjenesteloven)
- Løfte faglige og etiske dilemmaer internt (for eksempel opplysningsplikt til barneverntjenesten)

SAMARBEIDS- PARTNERE

Kompetanseteam Levekår har et utstrakt samarbeid med relevante aktører, både i kommunen og frivillige organisasjoner. Enkelte samarbeidspartnere har vi etablert faste møtepunkter med, med formål om erfaringsutveksling og gjensidig informasjonsutveksling. Teamets dialog med og kjennskap til relevante aktører på feltet, er viktig både i arbeid med enkeltsaker og i arbeidet vårt på systemnivå. Samarbeidspartnere har uttrykt at det særlig er nyttig å ha et kontaktpunkt inn til NAV.

I 2018 har teamet blant annet hatt møter med:

- Frivillige organisasjoner/stiftelser: Barnas stasjon (Blå kors), Amatheia, Den norske turistforening, Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen mfl.
- Avdelinger/team internt på NAV/SFO som: Familiehjelpen, Helsestasjonene, Voldsgruppen på NAV
- Kommunale instanser: Drammenregionens interkommunale krisesenter/BRIS, SLT koordinator, Folkehelsekoordinator, Kvalifiserings- og integreringskoordinator, Kompetansesenteret for barnehage, skole og oppvekst
- Studietur til Kristiansand: 2 dagers erfaringsutveksling med Askøy og Kristiansand kommuner. Formål med turen var erfaringsutveksling med andre kommuner som jobber med helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier.

VEIEN VIDERE

MER FOKUS PÅ VEILEDNING OG KOMPETANSEHEVING I TJENESTENE

Med dreiningen til teamet i 2018 har teamet fått kapasitet til å håndtere et større antall saker, dette er også synlig i en økning av antall saker håndtert av teamet i 2018. Vi regner med at andelen saker hvor den bistanden teamet gir er råd og veiledning til tjenesteapparatet vil øke ytterligere de kommende årene, særlig fordi målgruppen til teamet er utvidet til å gjelde hele kommunen. Vi vurderer videre at det er mer hensiktsmessig å bygge kompetanse i tjenestene, fremfor å forankre kompetansen hos noen få medarbeidere.

FORTSATT FOKUS PÅ TVERRETATLIG SAMARBEID

Kompetanseteam Levekår erfarer at det særlig er et behov for at teamet bistår tjenesteapparatet med råd og veiledning om tverretatlig samarbeid. I mange enkeltsaker jobber teamet med å skape forståelse for ulike etaters ansvarsområde og virkemidler, samt behovet for å jobbe på tvers. Det er lettere å få til et godt samarbeid i enkeltsaker, dersom ulike tjenester og virksomheter også har en generell samarbeidsavtale. Vi ønsker derfor i 2019 å bidra med våre innspill når samarbeidsavtaler mellom virksomhetene skal utarbeides.

BEVARE TEAMETS OPERATIVE ARBEID

Samtidig som fokuset er på å bygge kompetanse i tjenestene gjennom veiledning og ulike kompetansehevingstiltak, ser vi viktigheten av at teamet fortsatt er et operativt team som tilbyr direkte oppfølging av familier gjennom samtaler, hjemmebesøk, tverretatlig koordinering og oppfølging fra miljøarbeider. For å bevare en høy kvalitet på veiledningen krever det at vi er tett på og møter familiene. Kompleksiteten i enkelte saker gjør dessuten at noen familier faller mellom alle stoler. Vi ser derfor at behovet for teamets direkte oppfølging av familier fortsatt er nødvendig i enkelte tilfeller.

MER FOKUS PÅ FOREBYGGING OG TIDLIG INNSATS

Det er flere av føringene for Nye Drammen kommune⁷ som er relevante for Kompetanseteam Levekår:

- Oppveksttjenestene skal ha som mål å gi gode og sammenhengene tjenester og fange opp sårbare barn.
- Det må jobbes tverrfaglig med både forebygging og reparasjon. Oppveksttjenesten må pakke inn de familiene som har behov for hjelp fra flere deler av det kommunale hjelpeapparatet slik at de opplever en sømløs og tilgjengelig kommune
- Tidlig innsats og forebyggende arbeid skal være et uttalt og gjennomgående satsningsområde i tjenester og planverk

Barnefattigdom er en utpreget tverrsektoriell utfordring, og er en stor utfordring i Drammen kommune. 18,6 prosent av barn i Drammen lever i familier med vedvarende lavinntekt (2016 tall).⁸ Kompetanseheving i tjenestene om levekår og barne- og familieperspektiv er viktig i det forebyggende arbeidet og for tidlig innsats. Teamets dreining når det gjelder utvidelse av målgruppen og styrket fokus på kompetanseheving er slik i tråd med de politiske føringene for Nye Drammen om tidlig innsats. Ved å tilby kompetanseheving, råd og veiledning til hele kommunen (og i noen grad også direkte til innbyggere), er det et mål om at teamet kan nå levekårsutsatte familier på et tidligere tidspunkt enn tidligere, før de blir sosialhjelpsmottakere eller mottar tiltak fra barneverntjenesten. Kompetanseteam Levekår sin rolle når det gjelder helhetlige og velkoordinerte tjenester for utsatte familier er videre i tråd med føringene om at familier som har behov for hjelp fra flere deler av hjelpeapparatet skal oppleve en sømløs kommune.

7.1. SATSNINGSOMRÅDER FOR 2019

KOMPETANSEHEVING BARNEHAGE/SKOLE

Kompetanseheving og veiledning av skole og barnehage vil være satsningsområde for teamets arbeid i 2019. I henhold til tiltak i kommunale handlingsplaner skal teamet jobbe med en spredning av teamets arbeidsfokus og metodikk til andre kommunale virksomheter, jf Levekårsplanen tiltak 9⁹ og Handlingsplan – Mangfold og inkludering tiltak 17¹⁰. I Levekårsplanen nevnes barnehage og skolesektoren spesielt. Høsten 2018 har teamet påbegynt et samarbeid med Kompetansesenteret for barnehage, skole og oppvekst for å se på hvordan man kan tilby kompetanseheving til skoler og barnehager i kommunen. Ved å tilby kompetanseheving og råd og veiledning til barnehage – og skolesektoren, er det et mål om at teamet kan jobbe mer forebyggende, og nå levekårsutsatte familier på et tidligere tidspunkt.

⁷ – <https://www.nyedrammen.no/globalassets/nye-drammen-kommune/dokumenter/strategier-analyse-og-styringsdokumenter/politisk-plattform-svelvik-drammen-og-nedre-eiker.pdf>

⁸ – https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/#/0602

⁹ – <https://www.drammen.kommune.no/Documents/Planer/Levek%c3%a5rsplan.pdf>

¹⁰ – https://www.drammen.kommune.no/globalassets/dokumenter/om-drammen-kommune/planer-og-retningslinjer/helse-sosial-og-omsorg/handlingsplan-mangfold-og-inkludering_2017-endelig.pdf

FORTSATT FOKUS PÅ BARNEPERSPEKTIVET I NAV

Kompetanseteam Levekår erfarer at ansatte på NAV i økende grad har et blikk på barnas situasjon. Teamet vil i 2019 fortsatt ha fokus på barneperspektivet i NAV. Dette innebærer blant annet at vi vil sende ut en ny questback til samtlige ansatte for å måle eventuelle endringer i ansattes vurdering av egen kompetanse og trygghet når det gjelder barnas situasjon. Teamet vil også komme med anbefalinger knyttet til implementering av barnekonvensjonen. Vi vil vurdere standardisering av kartlegging, blant annet på bakgrunn av anbefalinger fra prosjekt «Barneperspektivet i NAV»¹¹ (Fylkesmannen i Troms) og «Veileder for tverrsektorielt arbeid for barn som lever i fattigdom» (Bufdir)¹².

BRUKERMEDVIRKNING

Kompetanseteam Levekår vil i 2019 styrke den systematiske brukermedvirkningen i arbeidet med familiene. Teamet vil vurdere implementering av verktøy for feedback fra familiene vi har tett kontakt med, samt vurdere andre metoder for brukermedvirkning, som brukerpanel/ innspillsmøter. Teamet vil videre innhente tilbakemeldinger fra ansatte i tjenesteapparatet, eksempelvis gjennom å sende ut questback til relevante instanser.

GJØRE TEAMET KJENT I KOMMUNEN

Før 2018 var målgruppen til Kompetanseteam Levekår kun ansatte i NAV og Senter for oppvekst som var i kontakt med levekårsutsatte familier, samt familiene selv. Med utviklingen av teamet i 2018 tilbyr nå Kompetanseteam Levekår råd og veiledning, samt kompetanseheving, til hele Drammen kommune. Kun 11 prosent av henvendelsene til teamet i 2018 kommer fra andre instanser. I 2019 vil teamet jobbe for å gjøre tilbudet mer kjent blant relevante instanser i Drammen kommune.

TILPASNING AV TEAMET TIL NYE DRAMMEN

I 2019 vil Kompetanseteam Levekår jobbe med å se på hvordan vi kan tilpasse teamets arbeid til Nye Drammen.

¹¹ – <https://www.fylkesmannen.no/nb/Troms/Barn-og-foreldre/Nyheter-Barn-og-foreldre/hjelper-nav-a-styrke-barneperspektivet/>

¹² – https://www.bufdir.no/Inkludering/Veileder_barnefattigdom/

VEDLEGG

MANDAT FOR KOMPETANSETEAM LEVEKÅR

Revidert desember 2018

FORANKRING

Kompetanseteam Levekår er et tverretattlig team i Drammen kommune. Teamet består av ansatte fra Senter for oppvekst og NAV.

Medlemmene i teamet er underlagt ledelsen i egne virksomheter.

Kompetanseteam Levekår sitt arbeid er forankret i «Levekårsplan 2016-2019» (tiltak 9) og «Handlingsplan – Mangfold og inkludering 2016-2020» (tiltak 17). Teamets arbeid skal følge visjonen til «Læringsløp Drammen»: «Å løfte barn og unge til et høyere nivå enn levekårsindeks og foreldrenes utdanningsnivå skulle tilsi».

FORMÅL

Kompetanseteam Levekår skal bistå Drammen kommune i arbeidet med å forebygge barnefattigdom, hindre reproduksjon av økonomiske utfordringer og redusere de negative konsekvensene av å vokse opp i familier med vedvarende lavinntekt. Barn og unge skal ha mulighet til å realisere sitt fulle potensial uavhengig av foreldrenes sosioøkonomiske situasjon. Teamet skal styrke tjenestenes fokus på helhetlig oppfølging, levekårsperspektiv og barneperspektiv.

DEFINISJON

Teamets arbeid tar utgangspunkt i en relativ fattigdomsdefinisjon:

«En person er fattig dersom vedkommende mangler ressurser til å delta i samfunnets aktiviteter og å opprettholde den levestandarden som er vanlig i dette samfunnet» (Townsend 1979)

HELHETLIG OPPFØLGING

Med helhetlig oppfølging menes her:

- Koordinert tverretattlig innsats
- Omfatter samtlige familiemedlemmer i husholdet
- Tiltak rettes mot ulike livsområder

MÅLGRUPPE

Primær målgruppe for teamets innsats er:

- Ansatte i Senter for oppvekst og NAV som kommer i kontakt med og skal bistå levekårsutsatte barnefamilier.
- Lavekårsutsatte barnefamilier som mottar bistand fra NAV og Senter for oppvekst.

Sekundær målgruppe for teamets innsats er:

- Øvrige ansatte i Drammen kommune, frivillig sektor og øvrig tjenesteapparat i Drammen som skal bistå levekårsutsatte barnefamilier.

OPPGAVER

Kompetanseteam Levekår skal bistå ansatte i kommunen i enkeltsaker som omhandler levekår og utenforskap.

Medarbeidere i NAV, Senter for oppvekst og Drammen kommune forøvrig kan ta direkte kontakt med Kompetanseteam Levekår med forespørsel om bistand i enkeltsaker. Avhengig av sakens kompleksitet vurderer teamet hvilken type bistand det er behov for.

Bistand i enkeltsaker:

- Råd og veiledning til tjenesteapparatet i enkeltsaker
- Bistand til kolleger i brukermøter
- Koordinering av tjenester til familier
- Hjemmebesøk og samtaler med familier
- Midlertidig oppfølging fra miljøarbeider

Oppgaver på systemnivå:

- Bidra til kompetanseheving internt i egne virksomheter og i Drammen kommune for øvrig
- Bidra til å forbedre rammer og rutiner, for å sikre en helhetlig og samordnet innsats
- Bidra med innspill til det forebyggende arbeidet i kommunen, herunder gi innspill til kommunens strategier og planer
- Dokumentere erfaringer og bidra til kunnskapsutvikling gjennom teamets årsrapport
- Kompetanseteam Levekår kan bli tildelt ytterligere oppgaver.

SAMMENSETNING AV TEAMET

Det avsettes ressurser til Kompetanseteam Levekår på følgende måte:

- Senter for oppvekst er representert ved ett og et halvt årsverk
- NAV er representert ved to årsverk

PERSONVERN

Kompetanseteam Levekår bistår i saker etter samtykke fra familiene. Saker kan også drøftes anonymt med teamet.

All utveksling av personopplysninger må skje i henholdt til gjeldende rett, herunder spørsmål knyttet til taushetsplikt, avvergeplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett.

RAPPORTERING

Kompetanseteam Levekår utarbeider årlige rapporter. I årsrapporten skal det foretas en vurdering av arbeidet, inkludert veiledning i enkeltsaker og kompetansehevingstiltak. Årsrapporten skal godkjennes av avdelingsledere i Senter for Oppvekst og NAV.

KOMPETANSETEAM LEVEKÅR

Teamtelefon: 959 66 787

e-post: levekar@drmk.no